

impuse de oligarhia conducătoare și de turci. Totuși, ipoteza că în răscoală au stat față-n față masele exploatare și totalitatea împilatorilor este înlăturată de considerentul că boierimea nu era, în ansamblu, turcofilă, ci dimpotrivă, voia să-și alieze păturile pe care le asuprea, ca să scape ea însăși de dominația otomană și de concurența fanariotă. Cei mai mari boieri ai țării sînt interesați în schimbul de mărfuri și în abolirea jugului turcesc; drept urmare, simpatizează cu Eterea, iar unii stimulează chiar răscoala în Țara Românească, cu grija ca ea să se desfășoare « după îndrumările date de noi ». Însă țărănimea nu voia să pactizeze cu ciocoi. *Este vădit că, la 1821, țărani români n-au pus mîna pe arme ca să cîștige independența în unire cu exploatarea lor, așa cum s-a întîmplat, în alte condiții, în Rusia invadată de Napoleon. Contradicția între țărani și boieri nu se contopește cu aceea între poporul român și împărăția otomană, ca atare distincția între aspectul social și cel național al răscoalei rămîne întemeiată.*

Între aceste două contradicții, principală socotim că este, în acel moment istoric, cea internă. Nenumărate documente oglindesc cruzimea exploatarea boierești, ce se exercita prin abuzurile fiscalității, ca și prin îndatoririle iobagului către stăpînul său. Memorialiștii și cronicarii epocii ne-au lăsat caracterizări sintetice ale acestor realități. Aghiotantul lui Tudor Vladimirescu, Mihai Cioranu, scrie în cronica sa: « Lăcuiitorii satelor... erau reduși la ultima extremitate a celei mai spăimîntătoare mizerii; și limba omenească anevoie ar afla expresii spre a descrie grozăviile și muncile la care erau supuși acești martiri, în acea epocă de sinistră memorie »¹. Un alt cronicar, Chiriac Popescu, face însemnarea că « boierii țării ajunseseră într-o stare, că li se părea că locuitorii (compatrioții lor) nu e om, ci e o jivinie de nimic »².

Chiar de ar fi vrut Tudor să răscoale țărănimea altfel decît printr-un program social, nu ar fi reușit. În aceasta găsim indiciul sigur al contradicției principale a societății românești, ce își căuta rezolvarea în răscoală, și mai aflăm dovada că masele exploatare au imprimat caracterul mișcării, acționînd pe linia contradicției principale. Însuși A. Oțetea observa, încă în studiul din 1945, că Vladimirescu nu s-ar fi putut prezenta în Oltenia cu programul Eteriei, fiindcă țărani nu l-ar fi urmat³. Este un fapt ce arată rolul maselor în istorie și înțelegerea de către conducător a necesității istorice, care se manifesta în acțiunea maselor. Dacă mișcarea lui Ipsilanti pornește cu un caracter antiotoman declarat și cu masacrarea turcilor din Moldova, iar răscoala lui Vladimirescu își afirmă caracterul social și supunerea față de turci, se poate oare susține că între ele n-a existat decît o deosebire aparentă și că identitatea lor a fost mascată printr-un procedeu tactic? Aceasta ar însemna să echivalăm împrejurările de la noi cu realitățile în care trăiau popoarele din sudul Dunării.

Pentru greci, contradicția principală era între patria lor, înghetată imperiului otoman, și turci, și ea și-a găsit expresia în programul de luptă net antiotoman al Eteriei. În Țara Românească, răscoala s-a declanșat cînd poporul a fost chemat la luptă împotriva « tiranilor boieri » și faptul n are altă explicație decît aceea că *proclamația de la Padeș, iar nu planul eterist reflectă contradicția principală a societății românești*, în care, în urma producerii de cereale

¹ N. Iorga, *Izvoarele contemporane...*, p. 230.

² *Ibidem*, p. 219.

³ A. Oțetea, *op. cit.*, p. 136.